

VOCABULARI FILOSÒFIC: FET / DRET

ETIMOLOGIA: «Fet» (del llatí *'facere'*: fer) designa alguna cosa que existeix realment, allò que succeeix. — «Dret» (del llatí *'directus'*: 'en línia recta') designa alguna cosa que és valuosa, que cal fer perquè és legal o legítima i que cal defensar en la mesura que ens pertany (tenir dret).

DISTINCIÓ LÈXICA: Ambdós termes assenyalen una diferència que no és necessàriament una oposició. La distinció fet/dret assenjala que la realitat d'un fet no el converteix en just, ni en legítim, ni en legal. Per exemple: el lladre pot posseir un cotxe (de fet) però no hi té dret. El dret implica una exigència moral que el fet no té necessàriament.

DISTINCIÓ FILOSÒFICA: «Fet» i «dret» són termes que s'empren bàsicament en ètica (filosofia moral), en teoria social i en filosofia política. Tota la filosofia política democràtica s'enfronta al pensament totalitari en la mesura que afirma que simple fet no crea mai dret, perquè altrament el robatori, la violència etc. dominarien el món. Però la llei com a expressió del dret no pot preveure mai tota la diversitat de situacions de fet (per exemple en temes com l'eutanàsia, el matrimoni, el divorci, etc.) — i de vegades la societat accepta de fet situacions no previstes en el dret. S'anomena «dret consuetudinari» el que es basa en el costum però no està escrit.

El concepte de dret té sovint un ús negatiu en filosofia moral, en tant que expressió d'una protesta: així diem 'no hi ha dret' per referir-nos a la profunda immoralitat d'una situació, d'un tracte, etc.

En l'àmbit del dret cal distingir, a més, allò «legal» del que és «legítim». 'Legal' és el que està escrit en un text promulgat per qui té el poder per tal d'establir-lo (un Parlament, un govern). El legal és un fet. 'Legítim' és allò que un grup considera just. La legitimitat produeix drets morals, però no factuais. D'aquesta manera poden existir lleis que un determinat grup no accepta perquè les considera lesives, injustes o immorals. Un exemple de llei il·legítima són les lleis que justifiquen la discriminació per motius racials, ètnics, nacionals o religiosos.